

Komandant OVK - zrtva ili ubica?

Author: IWPR
ICTY

Komandant bivše Oslobođilacke vojske Kosova (OVK) Fatmir Ljimaj, kome se sudi za ratne zločine i zločine protiv čovečnosti, zatražio je da se obrati sudu nakon uvodne reči svog branioca. Bivši poslanik u skupštini Kosova izložio je strastven pogled na situaciju na Kosovu na kome je odrastao, u policijskoj državi, u kojoj su albanski građani živeli u poretku aparthejdu u odnosu na svoje srpske susede, što je postalo još gore kada je Slobodan Milošević postao predsednik Srbije.

Iako postuje autoritet MKSJ-a i pristaje na njega, Ljimaj je postupke protiv njega i saoptuženih, kao i protiv drugih bivših članova OVK-a, okarakterisao kao pravljenje zrtvenih jaraca i pokušaj kriminalizovanja OVK-a. On je istakao da je MKSJ optuzio tri bivša člana OVK-a za zločine počinjene 1998. godine, a da nije optuzio nijednog od pripadnika srpskih snaga koje su izvršile masakre nad civilima sirom Kosova tokom te godine.

Ljimaj je opisao kako je život na Kosovu postao nepodnošljiv tokom Miloševićeve vladavine. Autonomija pokrajine je ukinuta, pola miliona Albanaca je otpušteno iz poslova u društvenom sektoru, otprilike 300 hiljada je napustilo zemlju da bi živeli ili radili u inostranstvu, građani je policija redovno zlostavljala, mnogi su hapseni i prebijani, i bio im je onemogućen pristup obrazovnom i zdravstvenom sistemu. Da bi ilustrovao situaciju i omogućio sudijama sansu da "osete dusu naroda", Ljimaj je naveo dve price koje su na njega ostavile posebno jak utisak.

Jednog jutra on i njegovi prijatelji videli su starog čoveka i ženu koji su stajali u ispred autobusa i vikali nesto "od cega nam se krv zaledila u zilama". Jedan od njih prisao je starici i upitao je zašto plače. "Upravo sam videla svog sina jedinca kako odlazi", odgovorila im je. On je napustao zemlju, ostavljajući iza sebe dvoje starih ljudi. Deda je zagrlio svoju malu unuku i poljubio je. "Bilo je tesko gledati scenu njihovog rastanka", rekao je okrivljeni. "Shvatio sam da je starac slep. Devojčica je bila njegov vid".

Okrivljeni je ispricao i o drugoj porodici sa sedmoro dece, koja je "izabrala je da emigrira", ali nisu mogli da priuste da povedu svu decu i morali su da ostave troje. "Bilo je tesko gledati tu scenu i uzas majke koja se odvaja od svoje dece", objasnio je Ljimaj sudijama.

Za one koji su ostali, nije bilo porodice koja nije imala nekog srodnika koga je policija maltretirala, rekao je okrivljeni. Sami ljudi su bili "izopšteni iz zakona". Nije bilo mogućnosti za bolji život, objasnio je Ljimaj. "Tada je dosao trenutak kada je bilo tesko trpeti masovno ponižavanje porodice, prijatelja i komsija". Govoreći o stvaranju OVK-a, on je nastavio: "U situaciji kada te niko ne gleda, i niko ti ne daje bar jedan znak da će se stvari popraviti... kada se nasilje pojačava, okupacija se pojačava, dolazi vreme za opstanak".

Kritični momenat za njega i mnoge druge dosao je u periodu februar-mart 1998. godine kada su srpske snage napale sela u sredini dreničke doline, uključujući i porodično imanje čuvenog člana OVK-a Adema Jasarija. Prema Human Rights Watch-u, ubijeno je 83 ljudi uključujući 24-oro žena i dece. Ljimaj, koji je uživao politički azil u Švajcarskoj, vratio se na Kosovo i, kao i mnogi drugi, stupio u OVK-a. U tom trenutku, bilo je manje od 200 pripadnika OVK-a koji su delovali kao gerila. U narednih godinu dana OVK-a je transformisana u regularnu vojsku.

Ljimaj je naveo da nije postao komandant brigade OVK-a do avgusta 1998. godine, nakon perioda na koji se odnosi optužnica protiv njega (maj-juli 1998. godine) i izjavio da je nevin za ono što mu se stavlja na teret: "Za sve stvari koje sam uradio do sada u svom životu nema razloga ... da me grize savest". Pre toga, njegov branilac pročitao je pohvalne izveštaje lokalnih i međunarodnih zvaničnika o doprinosima okrivljenog kao političkog lidera, nakon prestanka neprijateljstava. On je pohvaljen zato što je smirio građane koji su bili besni zbog njegovog hapšenja, pozivajući ih da podrže tribunal i njegovu proceduru. Oni koji su pisali u njegovu korist opisali su ga kao graditelja mostova, nekoga ko je radio na multietničkom

dijalogu i vladi u kojoj bi svi bili predstavljeni. Kao što je jedan od njih napisao "Ljimaž je jedan od progresivnijih i prosvetenijih politicara koji rade na Kosovu danas".

Kao što je okrivljeni rekao, obracajuci se vecu na kraju svog govora: "U ovom trenutku na Kosovu postoji potreba za mojim doprinosom u izgradnji demokratskog drustva. Ovo me rastuzuje jer nemam mogucnosti da doprinesem sto je bio ideal za sve gradjane Kosova. Nadam se da cu imati mogucnosti da se vratim i da doprinesem u cemu mogu".

Izgleda da ce Ljimažev karakter biti glavni deo njegove odbrane, odnosno da je ono za sta je on okrivljen toliko daleko od njegovog karaktera da je to neverovatno. On je clanovima veca rekao "o staroj poslovici koja postoji u mom narodu: sumnja je kao magla koja pokriva predivni pejzaz". Po njemu tuzilastvo pokusava da maglom prekrije njegovu licnost. "Nadam se da cete moci da cete biti u stanju da je uklonite i da vidite stvarnu sliku iza toga, moju stvarnu licnost - ko sam ja, ko sam bio i da li zaslužujem da budem gde sam danas".

Ljimaž je takodje govorio o svom miljenju o optuznici protiv njega, koju je okarakterisao kao 'izmislanje' od strane tuzilastva kao put da se ujedine dva naroda (Srbi i Albanci) ili da se umiri Srbija. "Ja nikada, nikada necu prihvatiti da sam bio umesan u njihovu sudbinu (dvadeset zrtava za cije je ubistvo okrivljen)". To nije receno da bi se negiralo da su zlocini pocinjeni, rekao je sudijama. "Ja izrazavam moje zaljenje i saucesce svim zrtvama - iz reda mog ili srpskog naroda. Ja se nadam da ce pravi krivci biti pronadjeni i kaznjeni. Zrtve ce biti srećne samo ako vi osudite prave krivce."

Kada se osvrnuo na sedam odvojenih masakara nad civilima kosovskim Albancima tokom 1998.godine za koje niko nije optuzen, on je rekao da nije zeleo da opravda zlocine koje su pocinili Albanci, ali da ne zeli da prihvati pravdu po kojoj se kojoj se krivcino gone trojica bivših clanova OVK-a za navodne zlocine nad malim brojem ljudi, dok niko nije optuzen za masakr 83-oje ljudi, ukljucujuci 24-oro žena i dece u Drenici, ili masakr 21 clana porodice Delilaj koji su svi bili civili, ukljucujuci petoro dece starih izmedju 18 meseci i devet godina u Gornjem Obrinju. Rekavši da ne zeli da pravi razlike u brojevima zrtvi, jer zrtve su bez obzira zrtve, on je ipak istakao da su izmedju februara i decembra 1998.godine srpske snage ubile 3000 albanskih civila, dok je oko 100 Srba ubijeno ili je nestalo. "Ja izrazavam saucesce svim zrtvama, jer znam sta znaci patiti". Ipak, okrivljeni je duboko uvredjen cinjenicom da su clanovi srpske drzavne bezbednosti i komandant koji je sprovodio masakra protiv kosovskih Albanaca predvidjeni kao svedoci protiv njega i saokrivljenih. "Da li se sudi kriminalcu ili zrtvi?" upitao je okrivljeni vece..

"Juce je tuzilac objasnio kakav sam ja kriminalac bio. Da sam bio srpski oficir (koji je cuinio lose stvari) sve bi bilo u redu. Ja sam ponosan sto sam zajedno sa svojim saborcima odbranio 85000 civila koji su konstantno tokom sest meseci bili ugrozeni od strane specijalnih srpskih snaga koje je predvodio notorni kriminalac Legija. Mozete zamisliti kakav je to covek bio da, kada mu nije ostalo nikog drugog da ubije, on je ubio sopstvenog predsednika vlade (Zorana Djindjica)".

Ljimaž je uporedio borce OVK-a sa "onima koji su se borili za svoju zemlju u Hrvatskoj i Bosni", koji su postovani i cenjeni dok se suprotno desava na Kosovu, gde je "otprilike 500 boraca OVK-a proslo kroz pravosudne institucije. Stotine se drže bez optuznica. Desetine su osudjene i izdrzavaju kazne". Kosovo je nakon rata postalo protektorat Ujedinjenih nacija i njegov konacni status nije resen, dok su Bosna i Hrvatska nezavisne drzave. "Osecamo se kao sirocici", rekao je Ljimaž sudijama. "Nikome iz zvanicnih organa nije dozvoljeno da posecuje" zatvorene kosovske Albance. "Osecamo se kao da smo napusteni".

Naime, posete trojici okrivljenih bile su zabranjene nakon izvestaja o zastrasivanju svedoka koji su predvidjeni da svedoce protiv njih. Rodjak Ljimaževog saoptuzenog Isaka Muslijua, Beka Bekaj, optuzen je za uvredu suda i uhapsen. Pored toga, holandska policija je samo njima u grupi zatvorenika stavila poveze preko ociju tokom transporta izmedju pritvorske jedinice i tribunala. Sud je naredio da se sa tom praksom prestane.

Opisujuci sebe sudijama, optuzeni je rekao da je bio idealista, ponekad cak i naivan jer je "sanjao o Kosovu razlicitom od onog koga sam video nakon 1999.godine. Ne mogu da kazem da mi se svidja ono sto vidim. Sanjao sam o Kosovu slobodnom za sve gradjane, mogucnostima za sve, gde su gradjani ponosni da budu gradjani. Na zalost, to je drugacija zemlja. Nadam se da ce postati ono sto ja zelim da bude".

Da bi opisao svoju situaciju kada je Kosovo oslobodjeno od Srbije, Ljimaj je citirao Misela Morela koji je pokusao da napise stihove kada je Francuska oslobodjena na kraju II Svetskog rata: "Prvog jutra slobode, nisam mogao da poverujem u realnost. Bio sam u ekstazi, paralisucoj ekstazi, i pokusavao da kazem samom sebi da sam slobodan. Pokusao sam da napisem stihove, ali nisam uspeo da kazem nista osim: "Ja sam slobodan, slobodan u konacno slobodan". Optuzeni je naveo da za kosovske Albance concept slobode nije postao siri. "On se smanjuje, truje, potcenjuje. Ljudi koji su dugo patili ne zadovoljavaju se time sto ih niko ne bije, jer concept slobode ima sire znacenje - da radite i zivite onako kako zelite".

Optuzeni je zakljucio svoju izjavu sledecim recima: "Pred vama je branilac zrtava, a ne ubica zrtava. Ja sam srecan zbog onog sto sam uradio u sluzbi svoje zemlje".

Location: Balkans
Macedonia
Serbia
Kosovo

Topic: War crimes

Focus: Coalition for International Justice (CIJ) Trial Reports Archive (Bos-Hrv-Srp)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/komandant-ovk-%E2%80%93-zrtva-ili-ubica>